

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-12-30
Besvaras senast
2021-01-22

Till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:281 Nätjättarnas monopol

De senaste månaderna har en rad journalister, mediekanaler och politiker blivit avstängda från de stora medieplattformarna utan någon egentlig förklaring. Det är ingen hemlighet att detta oftast drabbar oppositionella mot den sittande makten. Exempelvis har den sverigedemokratiska ledamoten i Europaparlamentet, Jessica Stegrud, blivit avstängd på grund av att hon besvarat ett grovt påhopp med orden ”du verkar okunnig”. En demokratiskt vald företrädare för det svenska folket tystades genom ett helt godtyckligt ingripande.

I dag kontrollerar några få globala teknikföretag en betydande del av infrastrukturen för information. Detta eftersom vi mer och mer övergått till att få våra nyheter och vår information från internet. Dessa medieplattformar är privata bolag som i dag har den juridiska rättigheten att helt själva välja vad som ska finnas upplagt på deras plattformar.

Att detta fortsatt ska vara fallet är dock ingen naturlag. Historiskt har samhällen vid flera tillfällen gått in och styrt upp en fri och oreglerad marknad som inte visat sig fungera till allmänhetens bästa. Till exempel infördes konkurrenslagar i början på förra århundradet då det visade sig att stora bolag har en tendens att gå ihop och bilda oligopol och på så vis sätta den fria konkurrensen ur spel. Vi har reglerande lagar för vår infrastruktur så att inte en enskild aktör kan blockera denna, och vi har lagar för att möjliggöra sändningar via tv och radio.

Webben har den naturliga benägenheten att leverera bäst mervärde för allmänheten genom att gå mot stora enheter. Det finns flera anledningar till detta. På sociala plattformar vill man naturligtvis vara där alla andra är, till exempel på Facebook, Instagram eller Twitter. Det är också praktiskt att ha allt gällande ett visst område på en plats, till exempel Blocket, Hemnet eller Google.

Ofta är detta positivt ur samhällssynpunkt och medför vinster för alla. Men i andra fall, då det har att göra med intentionerna i två av våra viktigaste lagar, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, blir detta förödande. Dessa lagar tillkom för att ge folket åsiktsfrihet och friheten att föra fram dessa åsikter. Eftersom infrastrukturen i dag ägs av ett privat oligopol blir lagarna i sin nuvarande form delvis satta ur spel. Den censur som diktaturer i alla tider har eftersträvat genom repressalier mot oliktankande kan nu ersättas av ett

privat oligopols agerande genom att oligopolet bestämmer hur och vilka som ska få tillgång till den digitala infrastruktur som behövs för att nå ut med ett budskap. Privata jättar som med sin globala ställning lever i ett symbiosförhållande med makten i de länder de verkar kan därigenom avgöra vad som får sägas i det allmänna samtalet.

I de flesta fall i historien kommer ett paradigmskifte först. Det kan vara en teknisk, finansiell eller annan genomgripande samhällsförändring, och därefter kommer den lagstiftning som visat sig nödvändig för att styra upp det hela.

Internet kommer inte att vara något undantag. När våra tryckfrihets- och yttrandefrihetsgrundlagar skapades fanns inte internet, och tanken på att infrastrukturen för överföring av information helt skulle domineras av ett fåtal privata globala företag fanns inte.

Det fria demokratiska samtalet behöver skyddas enligt intentionen med våra grundlagar. Samhället måste följa teknikutvecklingen för att möjliggöra ett fritt, öppet och demokratiskt debattklimat. När medborgarna förlorar möjligheten att fritt kunna uttrycka och ta del av åsikter vidgas klyftan mellan folket och makten, vilket är en utveckling som riskerar att underminera demokratins själva grundvalar.

Med anledning av det ovan anförda vill jag fråga kultur- och demokratiminister Amanda Lind:

1. Anser ministern att det är ett demokratiproblem att ett fåtal privata aktörer, som äger infrastrukturen för informationsutbytet på internet, godtyckligt kan välja vilka åsikter som får delas på deras plattformar?
2. Om svaret på fråga 1 är ja, avser regeringen återkomma med lagförslag för att få till stånd ett fritt, öppet och demokratiskt åsiktsutbyte på internet?

.....

Mikael Strandman (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders